

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมะก่อน เห็นใหม่ แผ่นดินธรรมและแผ่นดินทอง แผ่นดินธรรมแล้วมันจะเป็นธรรม.. ฟังธรรมเพื่อความเสมอภาค เวลาเราไปตลาดตอนเช้า ผักสดเราดูแล้วมันเป็นผลประโยชน์ใช้ใหม่ เวลามันเหี่ยวมันเฉาละ แล้วเวลาผักมันเน่าละ

ชีวิตเราก็เหมือนกันนะ ชีวิตของเราเนี่ยยามเช้า ยามบ่าย ยามค่ำ เริ่มต้นของชีวิตนี้ยามเช้าแล้วเราสดชื่นแจ่มใส ผักสด ชีวิตสดชื่นคือชีวิตของวัยรุ่น ชีวิตของผู้ที่เกิดใหม่เหมือนผักสดเลย ถ้าผักสดแล้วเราจะเก็บถนอมรักษามันอย่างไร นี่เราถนอมรักษาอาหารนะ แต่ชีวิตของเราๆ จะมีสติสัมปชัญญะระลึกถึงชีวิตของเราตลอดไปไหม

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาจะออกประพาศปฏิบัติธรรม ไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ในคดิธรรมของเรา นะ เวลาเราไปวัด ไปงานศพเขาจะเวียนรอบเมรุ ๓ รอบ นั่นละกามภพ รูปภพ อรูปภพ นี่มันเป็นคดิธรรมนะ มันเตือนเราตลอดเวลา คำว่าเตือนนี่ให้ระลึกถึงตัวตลอดเวลา

ใช่! เวลาเรายังมีชีวิตอยู่เราต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราต้องมีหน้าที่การงานของเรา นี่งานของโลก แต่งานของธรรมถ้ามีสติสัมปชัญญะ ถ้าคนเราระลึกอยู่ มรณานุสติ เห็นใหม่ เวลาอนุสติ ๑๐ พุทธธานุสติ รัชมานุสติ สังฆานุสติ เทวธานุสติ มรณัสสติ คิดถึงความตาย ถ้าคิดถึงความตายจิตใจมันจะไม่เห่อเหิมจนเกินไป ถ้าคิดถึงความตาย.. ความตายนะ ถ้าเป็นความตายกิเลสมันจะไม่แข่งหน้าออกไป

นี่ไง ผักสด ถ้าผักสดเรารู้จักถนอมรักษามัน ผักสดจะเป็นประโยชน์กับร่างกาย เป็นประโยชน์กับเรานะ แล้วของสด คูลี่ ถ้าของสดมันมีคุณภาพของมัน ถ้าเป็นผักสดที่มีคุณภาพแล้วมันเป็นบอระเพ็ดมันมีรสขม มันมีรสหวาน แตกต่างกันไป

ชีวิตของเรามันมีรสชาติต่างๆ กันไปนะ ชีวิตของเราๆ ต้องเผชิญกับรสชาติของการกระทบของความเป็นไปของชีวิตนี้ ถ้าชีวิตนี้เราจะประคองชีวิตนี้ไปอย่างไร ถ้าเรา

ประกอบชีวิตนี้ไป เห็นใหม่ เรามีสติของเรา คนเราเกิดมามีบุญกุศล มีบาปอกุศลมา
ทุกๆ คนแหละ เหริยภูมิ ๒ ด้าน คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ ถ้าเราจะบอกว่าเรา
จะให้คนเขาชอบเรารักเราตลอดไปทั้งโลกนี้ มันต้องสร้างโลกอยู่เอง

คูลี เขาเป็นมหาอำนาจ เขาอยากจะเป็นจักรพรรดิกัน เขาก็ต้องการตรงนี้
ต้องการให้คนรัก ต้องการให้คนถนอมรักษา ต้องการให้คนเชื่อฟัง แล้วเขาจะเชื่อฟังจริง
ไหม เขาเชื่อฟังด้วยอำนาจ เขาเชื่อฟังเพราะเขากลัวกฎหมาย เขากลัวอำนาจของเรา
เขาไม่เชื่อด้วยคุณธรรม ถ้าเขาเชื่อด้วยคุณธรรมของเรา เรารักษาเรา หลวงตาท่านสอน
ประจำนะ

“ถ้าเราพยายามค้นหาหาความบกพร่องของเรา ถ้าเรายังมีความบกพร่องของเรา
เราจะจับความบกพร่องของเรา คนนอกเขาเห็นตรงนั้นล่ะ”

ทุกคนจะเห็นความบกพร่องของเรา แม้แต่ถ้าเราเห็นความบกพร่องของเรา เห็น
ใหม่ แล้วเราพยายามเต็มเต็มตรงนี้ พยายามแก้ไขตรงนี้ นี่ชีวิตนี้โดยคุณธรรม ชีวิตเราๆ
พยายามหาความบกพร่องของเรา ไซ้! ทุกคนมันมีความบกพร่องทั้งนั้นล่ะ ทุกคนจะไม่มี
สมบูรณ์แบบไปทั้งหมด แต่ถ้าเราหาความบกพร่องของเรา แล้วเราแก้ไขของเรา แก้ไข
ด้วยความรู้สึกนะ

คูลี รูปร่างร่างกายของเราบกพร่องแล้วเราจะแก้ไขได้ไหม อันนี้มันเป็นผลไง ผล
คือวิบาก ผลเกิดจากการกระทำ เกิดจากกรรม แต่หัวใจมันแก้ไขได้ หัวใจเรามันจะมี
บอดขนาดไหน มันจะสว่างไสวขนาดไหน มันจะสะอาดขนาดไหน มันยังมีความดีมาก
ไปกว่านี้ที่เราจะแก้ไขตัดแปลงหัวใจของเรา

การแก้ไขตัดแปลงหัวใจ เห็นใหม่ คูลี เวลาใช้ปัญญาหรือใช้สมอง เวลาใช้
คอมมิวนิสต์ กรรมกรใช้แรงงานนี้ผลตอบแทนอย่างหนึ่ง การใช้แรงงานโดยสมอง การ
ใช้แรงงานโดยการบริหาร เขาว่านี่เป็นแรงงานบริหารจัดการ เป็นแรงงานอีกอย่างหนึ่ง
เขายังแบ่งของเขาได้นะ แล้วนี่ความคิดของเรา ถ้าปัญญาของเราละ ปัญญามันเกิดขึ้นมา
จากการมีสติสัมปชัญญะ มรรณานุสติจะเป็นพื้นฐาน

มรณานุสติ เห็นใหม่ เราเกิดมาทำไม เกิดมาแล้วปัจจุบันนี้เราทำอะไร คายแล้วจะไปไหน มรณานุสติถ้ายังตรงนี้ได้ นะ ความคิดมันคิดเลย เราทำหน้าที่การทำงานโดยปัจจุบัน โดยข้อเท็จจริง แต่ถ้ามันห่อเหิมมันไม่ได้ทำโดยข้อเท็จจริง มันทำโดยการคาดการณ์ของตัณหาความทะยานอยากไม่มีที่สิ้นสุด

การทำงานที่การทำงานไม่ใช่กิเลส ทุกคนเกิดมามันต้องมีหน้าที่การทำงานทั้งนั้น แผละ งานการกระทำ เห็นใหม่ คุณิ แม้แต่กินอาหารก็เป็นงานอันหนึ่ง นอนก็เป็นงานอันหนึ่ง การบริหารจัดการร่างกายก็เป็นงานอันหนึ่ง การดำรงชีวิตก็เป็นงานอันหนึ่ง เป็นงานทั้งนั้นแหละ แล้วงานของใจละ

งานของใจนี้ธรรมชาติ ธรรมชาติว่าเป็นปัญญาอันละเอียด ปัญญาอันละเอียดนี้ มันระลึกตัวอยู่นะ มันไม่ห่อเหิม มันทำให้จิตใจเรามีสติสัมปชัญญะ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ การกระทำมันจะไม่ผิดพลาด ความคิดมาจากไหน? ความคิดมาจากจิต มันออกมาจากจิต พอพลังงานออกจากจิตมันทิ้งจิตมาแล้ว มันเป็นอาการของจิต มันออกมาแล้วมันออกไป ยึดสิ่งที่ เป็นภายนอก

เวลาเรามีสติสัมปชัญญะมันจะย้อนกลับไปสู่จิตของเราไง ย้อนกลับไปสู่ต้นพลังงานนั้น ถ้าย้อนกลับไปสู่ต้นพลังงานนั้นก็ย้อนกลับไปสู่จิตนั้น ถ้าย้อนสู่จิตนั้น เห็นใหม่ นี่ความสุขอันนี้ ความสุขที่ไม่เจือด้วยอามิส ความสุขของเรา คุณิ ธุรกิจบริการ เราไปพักผ่อนต่างๆ เรามีความสุขมีความพอใจ มันความสุขโดยอามิส ความสุขโดยมีการเสพ แต่หัวใจที่มันอึดในตัวมันเอง ความสุขที่เกิดขึ้นมาจากจิตที่มันทรงตัวของมันได้ แต่ตอนนี้จิตมันทรงตัวของมันไม่ได้

ครูบาอาจารย์ท่านพูดประจำนะว่า “จิตของเราเรียกร้องความช่วยเหลือ เรียกร้องความช่วยเหลือ” เวลาเราเศร้าหมอง เวลาเราขัดข้องหมองใจมันเรียกร้องความช่วยเหลือ เพราะเราช่วยเหลือตัวเองไม่เป็น แต่ถ้าคนเขาช่วยเหลือตัวเองเป็นนะ เวลามันมีอะไรขัดข้องหมองใจ เห็นใหม่ อันนี้มันเป็นอะไร สิ่งนี้เป็นอะไร เราเปิดมันออกได้หมดเลย การเปิดออกนี้สติมันมีของมัน มันเปิดออกได้

สิ่งนี้เป็นความหมักหมมของใจ ความตระหนี่ถี่เหนียว กิเลสตัณหาความทะยานอยากมันไม่เปิดมันออกไป ถ้าไม่เปิดมันออกไปมันเหลือสิ่งใด เหลือแต่ความสะอาด

บริสุทธิ์ ถ้าเหลือความสะอาดบริสุทธิ์นี้มันช่วยเหลือตัวมันเองได้ มันบริหารจัดการความคิดได้ มันทำให้จิตมันตั้งมั่นได้ พอตั้งมั่นได้ถ้าปัญญามันจะเกิด เห็นใหม่ ปัญญาจะเกิดจากความเป็นสังขธรรม แต่ปัญญาที่มันเกิดนี้มันเกิดโดยสัญญาอารมณ์

สัญญาอารมณ์มันต้องมีจิต มีจิตคืออวิชา มีพลังงานอันสกปรกนี้แล้วขับออกมา มันเลยเป็นต้นหาความทะยานอยาก ความคิดนี้เป็นโลกียปัญญา ความคิดแบบโลกๆ ใจ ถ้าความคิดแบบธรรมมันไม่มีต้นหาความทะยานอยาก จิตมันเป็นสากล จิตมันเป็นพลังงานที่สติสัมปชัญญะควบคุมมันอยู่ ไม่มีความเศร้าหมองส่องใสในหัวใจนั้น มันเป็นสังขธรรมอันนั้น เวลามันออกไปมันเป็นสังขจะข้อเท็จจริง

ฐานมันเป็นข้อเท็จจริง กรรมฐานนี้ฐานมันเป็นข้อเท็จจริง เวลาปัญญาออกไปมันก็จะออกไปตามข้อเท็จจริงนั้น มันเป็นสันทิฎฐิโก เป็นปัจเจกตั้ง เพราะอะไร เพราะจิตมันสัมผัส จิตมันเห็น จิตมันรู้ แต่ในปัจจุบันนี้เรารู้ด้วยความคิด รู้ด้วยสัญญาอารมณ์ มันไม่ได้รู้จากจิต

จิตอันหนึ่งนะ จิตคือพลังงาน แต่ในปัจจุบันนี้เรามีแต่ความคิดใจ ความคิดของเรา มันเกิดจากพลังงานแต่ไม่ใช่พลังงาน ความคิดไม่ใช่พลังงานแต่เกิดจากพลังงาน ไม่มีพลังงานก็ไม่มีความคิด ถ้าไม่มีตัวจิตความคิดก็เกิดไม่ได้

แต่ตัวจิตนี้มันสกปรก มันเป็นอวิชา ความคิดนั้นมันเป็นความคิดสกปรก ความคิดแบบโลกียปัญญา แต่พอเวลาทำความสงบของใจ จิตมันสะอาด จิตมันเป็นสังขธรรม มันไม่ใช่ต้นหาความทะยานอยาก ไม่มีตัวจับ ไม่มีอดีต-อนาคตที่ไปเร่งมัน ความไม่ไปเร่งมันพอออกมามันเป็นสังขธรรม เห็นใหม่

นี่ใจพอจิตมันสงบขึ้นมา นี่ผัสสะ ผัสสะมันเกี่ยว มันเฉา มันเนาได้ แต่ใจของคนมันเนาไม่ได้ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมในวิภวภูมิมันหมดวาระแล้วมันก็จรมันไป จิตนี้เหมือนนักท่องเที่ยว เทียวไปในวิภวสงสาร จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว เปลี่ยนภพ เปลี่ยนชาติมาตลอดเวลา ไม่เคยเนา ไม่เคยเสีย ไม่เคยบอบสลาย แต่เวลามันทำความสะอาดของมันขึ้นมา พอถึงที่สุดแห่งทุกข์มันก็จิตอันนี้ที่มันไม่เนาไม่เสีย

นี่ชีวิตก็เหมือนกัน ชีวิตนี้เหมือนผักสด เหมือนผัก เหมือนปลา เหมือนวัตถุดิบหนึ่ง ที่มันต้องย่อยสลายไปเป็นธรรมดา แต่ตัวจิตมันไม่เคยย่อยสลาย เห็นไหม นี่ว่านิพพานๆ พอถึงที่สุดแห่งทุกข์มันมีของมันใจ นิพพานมีอยู่แต่มีของมันนะ แต่เราคาดหมายไม่ได้หรอก คาดหมายไม่ถึง มันพ้นจากการคาดหมายทั้งหมด พ้นจากการจินตนาการ พ้นจากทุกๆ อย่าง เพราะมีการคาดหมาย พอเราคาดหมายจินตนาการมันมีที่ดั่งใจใหม่ มันเป็นรูปธรรม แล้วพยายามอธิบายสิ่งที่เราคาดหมายนั้น นั่นเป็นเป้าหมาย แล้วอธิบาย นิพพานเลยผิดหมดใจ

ถ้านิพพานเป็นความจริง นิพพานเอาออกมาเปิดเผยกันไม่ได้ แต่ผู้รู้กับผู้รู้เขาสื่อสารสัมพันธ์กันได้ เขาจับต้องได้ เขาตรวจสอบได้! ธรรมสากัจฉา เอตัมมังคะละมุตตะมังสภาวะธรรมนี้ เวลาสื่อสารธรรมมันเป็นมงคลกับชีวิต เพราะชีวิตมันจะย้อนกลับไปถึงตัวของสังขาร

ศาสนาพุทธมีความสำคัญตรงนี้มาก สำคัญที่ว่า อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ให้เชื่อ ไม่ให้เชื่อ ให้ทำตนเองให้เป็นที่พึ่งได้ แล้วพอทำตนเองให้เป็นที่พึ่งได้นะ มันก็ชั่วชีวิตหนึ่งเห็นไหม

คูลี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะก็นิพพานไปแล้ว สิ่งต่างๆ นิพพานก็ชั่วชีวิตนั้น นิพพานไปแล้วนี่สุอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่ ที่สื่อสารสัมพันธ์กับเรา ที่พยายามแก้ไขเรา ที่พยายามชี้แนะเรา ท่านสิ้นไปแล้วนะ เราเองสื่อสารไม่ได้ เราสื่อสารกับท่านไม่ได้แล้ว ฉะนั้นสื่อสารไม่ได้นี่สิ่งนั้นมีอยู่ไหมล่ะ มันมีของมันโดยธรรมชาติของมันนะ

เราพึ่งธรรม เราต้องเตือนตัวเราเอง เห็นไหม เราแอบเหงื่อต่างน้ำมา หาเงินหาทองมา เก็บสะสมไว้ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ใช้ในครอบครัวของเรา เหลือหรือมีสิ่งที่เราพอเสียดลามาเพื่อบุญกุศล ให้หัวใจมันได้พัก ให้หัวใจมันมีที่พึ่งอาศัย สิ่งที่เสียดล่อออกไป เราใช้สอยไปนี่เราใช้สอยโดยธรรมชาติของเราละ มันใช้สอยไปก็หมดไปโดยการกระทำของเรา เราเสียดล่อออกไปเราไม่ได้ใช้สอย แต่เป็นประโยชน์กับคนอื่น เป็นประโยชน์ที่เราเสียดล่อออกไป

สิ่งนี้มันเป็นบารมีธรรม บารมีของใจ ใจมันจะเข้มแข็ง มีความสุข มีความพอใจของมัน เราใช้สอยของเราเอง มันใช้สอยเพราะเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดไป แต่เราเสียสละเพื่อบารมีธรรมของเราขึ้นมา แล้วเวลาเราเสียสละ เห็นใหม่ เสียสละความสะดวกสบายของเราเพื่อจะเอาตัวเราไว้ในอำนาจของเรา แล้วเวลาความคิดขึ้นมาที่เป็นความคิดต่างๆ เราเสียสละมันออกไป เสียสละมันออกไป ถึงที่สุดมันสะอาดส่องใสของมันขึ้นมาได้ เห็นใหม่

นี่ชีวิตมีคุณค่าตรงนี้ เราต้องขวนขวายเพื่อการกระทำของเรา ถ้าเราไม่ทำดี เราไม่ฝืนมัน มันจะไปตามอำนาจของมัน มันจะดึงเราไปกับมัน เราฝืนมัน ทำมัน ฝืนมัน ฝืนความต้องการ ฝืนความทะยานอยากของเรา ฝืนไว้ที่ไหนล่ะ ฝืนเข้าไปสู่หาข้อเท็จจริงในใจ ฝืนทวนกระแสเข้าไปสู่ภวสวะ ตัวภพ ตัวข้อมูล ตัวสิ่งที่สะสม เป็นวิบากที่มันสะสมลงที่นี้

พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ตัวนี้มันซับซ้อนไว้หมดแหละ นี่โปรแกรมคอมพิวเตอร์ของเขาๆ ซับซ้อนไว้ทั้งหมดนะ แต่โปรแกรมของจิตที่มันอยู่กับมัน ถ้าเราเข้าไปชำระ เราไปเห็นของมัน แล้วโปรแกรมที่ดีโปรแกรมที่มีคุณประโยชน์เห็นใหม่ มันจะเป็นปัญญาญาณ ถ้าโปรแกรมที่เป็นอกุศล มันบีบคั้นเราเอง มันทำให้เราทุกข์เราเอง นี่เราแก้ไขของเรา เราทำของเรา

นี่พุทธศาสนาสอนที่นี้! พุทธะ “ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต” ชาติรู้ ความสำเร็จนี้คือพุทธะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่กลางหัวอกของเราทั้งนั้นแหละ ถ้าเราบริหารที่นี้ เราได้เฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยความเป็นจริง เราจะเห็นพุทธะ แล้วพุทธะเป็นใครล่ะ พุทธ ธรรม สงฆ์รวมลงที่จิตของเรา แล้วเราเป็นของเราเอง มีความสุขของเราเอง นี่คือประโยชน์ที่นี้นะ ประโยชน์สูงสุดคือการกระทำของเรา เอวัง